

ipso die, facto etiam **vespere**, gestum sit, jam non subjungit diluculum, sed **ita** narrat : « Videns autem Jesus » turbas multas **circum se**, jussit ire trans fretum ¹. » Jam hoc aliud est, non **illud** quod Marcus et Lucas contextunt, qui post **vesperum** diluculum ponunt. Quod ergo hic dictum est : « Videns autem Jesus turbas multas **circum se**, jussit ire **trans** fretum, » aliud eum recordatum interposuisse **debemus** accipere, quod die quodam cum vidisset Jesus turbas multas **circum se**, jussit ire trans fretum.

CAPUT XXIII.

De illo qui ait Domino : Sequar te, etc. quo ordine ab Evangelistis narretur.

LIV. DEINDE quod **subjungit**, « Et accedens unus » Scriba ait illi, **Magister**, sequar te quocumque ieris, » usque ad illud ubi ait : « Dimitte mortuos sepelire mortuos suos ² : » hoc **similiter** narrat et Lucas. Sed ille post plura, nec ipse **sane** expresso ordine temporum, sed recordantis modo : **utrum** quod prius omisit, an quod posterius etiam **factum** quam sunt ea quæ sequuntur, præoccupavit, **incertum** est. Ita enim dicit : « Factum » est autem **ambulantibus** illis in via, dixit quidam ad illum, Sequar te **quocumque** ieris ³. » Et respondit ei prorsus, eadem quæ **Matthæus** commemorat. Quod autem **Matthæus** dicit tunc **istud** gestum esse, quando jussit ut irent trans fretum, **Lucas** vero, **ambulantibus** illis in via, non est contrarium : **quia** in via utique ambularunt, ut

¹ Matth. viii, 18. — ² Ibid. 19-22. — ³ Luc. ix, 57.

venirent ad fretum. Et de illo qui petit primum sepelire patrem suum, **Matthæus** et **Lucas** omnino consentiunt. Quod enim **Matthæus** primo ejusdem verba posuit hoc propter patrem suum petentis, et deinde Domini dicentis : « Sequere me, » **Lucas** autem primo Domini dicentis : « Sequere me, » et deinde illius hoc petentis, ad sententiam nihil interest. Commemoravit **Lucas** et alium dixisse : « Sequar te Domine, sed primum permitte mihi » renuntiare his qui domi sunt ¹ : » de quo tacet **Matthæus**. Inde jam **Lucas** in aliud perrexit, non in illud quod ordine temporis sequebatur. « Post hæc autem, » inquit, designavit Dominus et alios septuaginta duos ². » Post hæc quidem, manifeste ; sed quanto temporis intervallo post hæc fecerit illud Dominus, non apparet. In ipso tamen intervallo fit quod deinceps **Matthæus** subjungit : nam idem **Matthæus** ordinem temporum adhuc tenet, ita narrans.

CAPUT XXIV.

Quæ gesta seu dicta sunt, cum Christus mare sedavit, et de dæmoniis permissis ire in porcos.

LV. ET « Ascendente eo in naviculam, secuti sunt » eum Discipuli ejus, et ecce motus magnus factus est » in mari : » usque ad illud ubi ait : « Et venit in civitatem suam. » Ista duo facta continuatim quæ narrat **Matthæus** de tranquillato mari, posteaquam ventis imperavit **Jesus** a somno excitatus, et de illis qui habebant sævum dæmonium, ruptisque vinculis agebantur in de-

¹ Luc. ix, 61. — ² Id. x, 1.

sertum, similiter narrant Marcus et Lucas¹: verbis aliis dictæ sunt ab alio atque alio quædam sententiæ, non tamen aliæ; velut illud quod eum dicit dixisse Matthæus: « Quid timidi estis, modicæ fidei? » Marcus ita dicit: « Quid timidi estis necdum habetis fipem? » Id est, illam perfectam, velut granum sinapis, hoc ergo et ille ait: « Modicæ fidei. » Lucas autem: « Ubi est fides vestra? » Et totum quidem dici potuit. « Quid timidi estis? Ubi est » fides vestra? Modicæ fidei. » Unde aliud hic, aliud ille commemorat. Et illud quod excitantes eum dixerunt, Matthæus sic: « Domine, salva nos, perimus: » Marcus, « Magister, non ad te pertinet, quia perimus? » Lucas, « Præceptor perimus: » una eademque sententia est excitantium Dominum, volentiumque salvari: nec opus est quærere quid horum potius Christo dictum sit. Sive enim aliquid horum trium dixerunt, sive alia verba quæ nullus Evangelistarum commemoravit, tantumdem tamen valentia ad eandem sententiæ veritatem, quid ad rem interest? Quanquam et hoc fieri potuit, ut pluribus eum simul excitantibus, omnia hæc, aliud ab alio dicerentur. Item quod sedata tempestate dixerunt secundum Matthæum: « Qualis est hic, quia venti et mare obediunt ei²? » Secundum Marcum, « Quis putas est iste, quia et ventus » et mare obediunt ei²? » Secundum Lucam, « Quis putas » hic est, quia et ventis imperat et mari, et obediunt ei³? quis non videat unam esse sententiam? Tantumdem enim prorsus valet, « Quis putas est iste, et qualis est hic: » et ubi non est dictum, « Imperat, » utique consequenter intelligitur, quia imperanti obeditur.

LVI. Quod vero Matthæus duos dicit fuisse, qui legionem illam dæmonum patiebantur, quæ in porcos ire

¹ Matth. viii, 23-34, Marc. iv, 36 et v, 17, et Luc. vii, 22-37. —
² Ibid. 27. — ³ Luc. viii, 37.

permissa est, Marcus autem et Lucas unum commemorant: intelligas unum eorum fuisse personæ alicujus clarioris et famosioris, quem regio illa maxime dolebat, et pro cuius salute plurimum satagebat. Hoc volentes significare duo Evangelistæ, solum commemorandum judicaverunt, de quo facti hujus fama latius præclariusque fragraverat. Nec quod verba dæmonum diverse ab Evangelistis dicta sunt, habet aliquid scrupuli; cum vel ad unam redigi sententiam, vel omnia dicta possint intelligi. Nec quia pluraliter apud Matthæum, apud illos autem singulariter loquitur; cum et ipsi narrent, quod interrogatus quid vocaretur, legionem se esse respondit, eo quod multa essent dæmonia. Nec quod Marcus dixit circa montem fuisse gregem porcorum, Lucas autem in monte, quidquam repugnat. Grex enim porcorum tam magnus fuit, ut aliquid ejus esset in monte, aliquid circa montem. Erant enim duo millia porcorum sicut Marcus expressit¹.

CAPUT XXV.

De paralytico qui oblatu fuit in grabato.

LVII. HINC ergo sequitur Matthæus, adhuc temporum ordinem servans, atque ita narrationem contextit: « Et ascendens in naviculam transfretavit et venit in » civitatem suam. Et ecce offerebant ei paralyticum ja- » centem in lecto, etc. » usque ad illud quod ait: « Vi- » dentes autem turbæ, timuerunt, et glorificaverunt

¹ Marc. v, 13.

» Deum, qui dedit potestatem talem hominibus ¹. » De hoc paralytico dixerunt etiam Marcus et Lucas. Quod ergo Matthæus dicit Dominum dixisse : « Confide, fili, » dimittuntur tibi peccata tua : » Lucas autem non dixit : « Fili, sed, homo : » ad sententiam Domini expressius insinuandam valet, quia homini dimittebantur peccata, qui hoc ipso quod homo erat, non posset dicere : Non peccavi : simul etiam ut ille, qui homini dimittebat, intelligeretur Deus. Marcus autem hoc dixit quod et Matthæus, sed non dixit : » Confide. » Potuit quidem et ita dici : Confide, homo; dimittuntur tibi peccata, fili, aut, Confide, fili; dimittuntur tibi peccata, homo : aut quolibet verborum ordine congruenti.

LVIII. Illud sane potest movere, quod de isto paralytico Matthæus ita narrat : « Et ascendens in naviculam » transfretavit, et venit in civitatem suam : Et ecce offerebant ei paralyticum jacentem in lecto ² : » Marcus autem non hoc in ejus civitate factum dicit, quæ utique Nazareth vocatur, sed in Capharnaum, quod ita narrat : « Et iterum intravit in Capharnaum post dies : et auditum est quod in domo esset : et convenerunt multi, » ita ut non caperet neque ad januam : et loquebatur » eis verbum. Et venerunt ferentes ad eum paralyticum, qui a quatuor portabatur. Et cum non possent » offerre eum illi præ turba, nudaverunt tectum ubi » erat, et patefacientes submiserunt grabatum, in quo » paralyticus jacebat. Cum vidisset autem Jesus fidem » illorum ³, etc. » Lucas autem non commemorat quo in loco factum sit, sed ita dicit : « Et factum est in una » dierum, et ipse sedebat docens : et erant Pharisæi sedentes, et legis doctores, qui venerant ex omni castello » Galilææ et Judææ et Jerusalem : et virtus erat Domini

¹ Matth. ix, 1-8. — ² Ibid. 1. — ³ Marc. ii, 1-12.

» ad sanandos eos. Et ecce viri portantes in lecto hominem qui erat paralyticus, et quærebant eum inferre, » et ponere ante eum : et non inveniētes qua parte illum » inferrent præ turba, ascenderunt supra tectum, et » per tegulas submiserunt illum cum lecto in medium » ante Jesum. Quorum fidem ut vidit, dixit : Homo, remittuntur tibi peccata tua ¹, etc. » Remanet igitur quæstio inter Marcum et Matthæum, quod Matthæus ita scribit, tanquam in civitate Domini factum sit, Marcus autem in Capharnaum. Quæ difficiliter solveretur, si Matthæus etiam Nazareth nominaret : nunc vero cum potuerit ipsa Galilæa dici civitas Christi, quia in Galilæa erat Nazareth : sicut universum regnum in tot civitatibus constitutum, dicitur Romana civitas ; cumque in tot gentibus constituta civitas sit, de qua scriptum est, « Gloriosissima dicta » sunt de te, civitas Dei ²; » et cum ipse prior populus Dei in tot civitatibus habitans, etiam una domus dictus sit domus Israël ³; quis dubitaverit in civitate sua hoc fecisse Jesum, cum hoc fecerit in civitate Capharnaum civitate Galilææ, quo transfretando redierat de regione Gerasenorum, ut veniens in Galilæam, recte diceretur venisse in civitatem suam, in quocumque oppido esset Galilææ? præsertim quia et ipsa Capharnaum ita excellebat in Galilæa, ut tanquam metropolis haberetur. Quod si prorsus non liceret accipere civitatem Christi, vel ipsam Galilæam, in qua erat Nazareth, vel ipsam Capharnaum, quæ sicut caput Galilææ, civitatibus eminebat; diceremus Matthæum prætermisisse, quæ gesta sunt, posteaquam venit Jesus in civitatem suam, donec veniret Capharnaum, et hoc adjunxisse de sanato paralytico : sicut in multis ita faciunt, prætermittentes media, tanquam hoc continuo

¹ Luc. v, 17-26. — ² Psal. lxxxvi, 3. — ³ Isaï. v, 7. Jer. iii, 20, et Ezech. iii, 4.

sequatur, quod sine ulla prætermissionis suæ significatione subjungunt.

~~~~~

CAPUT XXVI.

De Matthæi vocatione.

LIX. HINC ergo sequitur Matthæus, dicens : « Et cum » transiret inde Jesus, vidit hominem sedentem in telonio, Matthæum nomine, et ait illi : Sequere me : et » surgens, secutus est eum ¹. Hoc Marcus ita narrat, eundem etiam ipse ordinem tenens post illius paralytici sanitatem : « Et egressus est, inquit, ad mare, omnisque » turba veniebat ad eum, et docebat eos : Et cum præteriret, vidit Levi Alphæi sedentem ad telonium, et ait » illi : Sequere me. Et surgens secutus est eum ². » Nihil hic repugnat, ipse est enim Matthæus qui et Levi. Lucas etiam hoc post eundem paralyticum sanatum ita subjungit : « Et post hæc exiit, et vidit Publicanum nomine » Levi sedentem ad telonium, et ait illi : Sequere me. » Et relictis omnibus, surgens secutus est eum ³. » Hinc autem probabilius videtur quod hæc prætermissa recordando Matthæus commemorat : quia utique ante illum sermonem habitum in monte, credendum est vocatum esse Matthæum. In eo quippe monte tunc Lucas commemorat omnes duodecim ex plurimis Discipulis electos, quos et Apostolos nominavit ⁴.

¹ Matth. ix, 9. — ² Marc. ii, 13, 14. — ³ Luc. v, 27, 28. — ⁴ Id. vi, 13.

~~~~~

CAPUT XXVII.

Convivium cum publicanis, et quæ illic objecta Christo atque ab ipso responsa.

LX. SEQUITUR itaque Matthæus, et dicit : « Et factum » est discumbente eo in domo, ecce multi publicani et » peccatores venientes, discumbebant cum Jesu et Discipulis ejus, » etc. usque ad illud ubi ait : « Sed vinum » novum in utres novos mittunt et ambo conservantur ¹. » Hic Matthæus non expressit in cujus domo discumbebat Jesus cum publicanis et peccatoribus : unde posset videri non hoc ex ordine subjunxisse, sed quod alio tempore factum est recordatus interposuisse, nisi Marcus et Lucas qui hoc omnino similiter narrant, manifestarent in domo Levi, hoc est, Matthæi, discubuisse Jesum, et dicta illa omnia quæ sequuntur. Ita enim Marcus hoc idem dicit, eundem ordinem servans : « Et factum est, cum accumberet in domo illius, multi publicani et peccatores » simul discumbebant cum Jesu ². » Cum ergo dicit : « In domo illius ; » exprimit utique illum, de quo superius loquebatur, id est, Levi. Sic et Lucas cum dixisset : « Ait illi : Sequere me : et relictis omnibus surgens secutus est eum : » continuo subjecit, « Et fecit ei convivium magnum Levi in domo sua ; et erat turba multa » publicanorum et aliorum, qui cum illis erant discumbentes ³. » Manifestum est itaque in cujus domo ista gerebantur.

LXI. Jam ipsa verba videamus, vel quæ Domino dicta,

¹ Matth. ix, 10-17. — ² Marc. ii, 15-22. — ³ Luc. v, 27-29.

vel quæ ab illo responsa omnes isti tres Evangelistæ posuerunt. Matthæus, « Et videntes, inquit, Pharisæi, » dicebant Discipulis ejus : Quare cum publicanis et peccatoribus manducat et bibit magister vester ¹? » Totidem pene verbis hoc ait et Marcus : « Quare cum publicanis et peccatoribus manducat magister vester ²? » Prætermissum est a Matthæo quod iste addidit : « Et » bibit. » Sed quid ad rem, cum plena sit sententia, insinuans pariter convivantes? Lucas autem aliquanto differentius hoc videtur commemorasse : « Et murmurabant, » inquit, Pharisæi et Scribæ eorum, dicentes ad Discipulos ejus : Quare cum publicanis et peccatoribus manducatis et bibitis ³? » Non utique magistrum eorum nolens illic intelligi; sed simul omnibus, et ipsi et discipulis ejus hoc objectum insinuans : non tamen ei dictum, sed illis, quod et de ipso et de illis acciperetur. Nam utique et ipse Lucas ita dicit Dominum respondisse : « Non veni vocare justos, sed peccatores in penitentiam ⁴ : » quod non eis respondisset, nisi quod dixerant : « Manducatis et bibitis, » ad ipsum maxime pertineret. Propterea etiam Matthæus et Marcus de illo Discipulis ejus hoc objectum esse narrarunt, quia et cum de Discipulis dicebat, magistro magis objiciebatur, quem sectando imitabantur. Una ergo sententia est, et tanto melius insinuata, quanto quibusdam verbis manente veritate, variata. Item quod Matthæus refert Dominum respondisse : « Non est opus valentibus medicus, sed male » habentibus. Euntes autem discite quid est, Misericordiam volo, et non sacrificium. Non enim veni vocare justos, sed peccatores ⁵. » Marcus quoque et Lucas eisdem pene verbis eandem sententiam tenuerunt, nisi quod

¹ Matth. ix, 11. — ² Marc. ii, 16. — ³ Luc. v, 30. — ⁴ Ibid. 32. — ⁵ Matth. ix, 12, 13, et Osee vi, 6.

ambo non interponunt illud ex Propheta testimonium, « Misericordiam volo, quam sacrificium. » Lucas autem cum dixisset : Non veni vocare justos, sed peccatores, » addidit : « In penitentiam : » quod ad explanandam sententiam valet, ne quisquam peccatores ob hoc ipsum quod peccatores sunt, diligi arbitretur a Christo : cum et illa similitudo de ægrotis bene intimet quid velit Deus vocando peccatores, tanquam medicus ægros, utique ut ab iniquitate tanquam ab ægritudine salvi fiant : quod fit per penitentiam.

LXII. Item quod dicit Matthæus : « Tunc accesserunt » ad eum discipuli Joannis, dicentes : Quare nos et Pharisæi jejunamus frequenter ¹? » Marcus similiter intulit, dicens : « Et erant discipuli Joannis et Pharisæi jejunantes, et veniunt, et dicunt illi : Cur discipuli Joannis et Pharisæorum jejunant, tui autem Discipuli non jejunant ²; » nisi quod iste putari potest addidisse Pharisæos, quod simul cum discipulis Joannis hoc dixerint : cum Matthæus tantum discipulos Joannis hoc dixisse perhibeat. Sed verba ipsa quæ illos dixisse apud Marcum legitur, magis indicant alios hoc dixisse de aliis : Id est convivas qui aderant venisse ad Jesum, quia jejunabant discipuli Joannis et Pharisæi, et hoc ei de illis dixisse : ut quod ait : « Veniunt, » non de ipsis dixerit, de quibus interposuerat : « Et erant discipuli Joannis et Pharisæi jejunantes : » sed cum isti essent jejunantes, veniunt illi quos hoc movet, et dicunt illi : « Cur discipuli Joannis et Pharisæorum jejunant, tui autem non jejunant? » Quod Lucas evidentius expressit, ita hoc idem intimans cum dixisset : quid eis responderit Dominus de vocatione peccatorum, tanquam ægrotorum : « At illi, » inquit, dixerunt ad eum : Quare discipuli Joannis je-

¹ Matth. ix, 14. — ² Marc. ii, 18.

» junant frequenter, et obsecrationes faciunt, similiter
 » et Pharisæorum, tui autem edunt et bibunt ¹? » Ergo
 et hic, sicut Marcus, alios de aliis hoc dixisse narravit.
 Unde ergo Matthæus, « Tunc accesserunt ad eum disci-
 » puli Joannis dicentes: Quare nos et Pharisæi jejuna-
 » mus? » nisi quia et ipsi aderant, et omnes certatim, ut
 quisque poterat, hoc objecerunt: quorum sententia di-
 verso loquendi modo, sed tamen a veritate non alieno, a
 tribus Evangelistis insinuata est.

LXIII. Item illud de sponsi filiis, quia non jejunabunt
 quandiu cum eis est sponsus, similiter interposuerunt
 Matthæus et Marcus: nisi quod Marcus filios nuptiarum
 appellavit, quos ille sponsi; quod ad rem nihil interest.
 Filios quippe nuptiarum non tantum sponsi, sed etiam
 sponsæ intelligimus. Eadem ergo est aperta sententia, non
 altera adversa. Lucas autem non ait: « Numquid possunt
 » filii sponsi jejunare: » sed ait: « Numquid potestis filios
 » sponsi, dum cum illis est sponsus, facere jejunare? » in
 quo et ipse ad aliud quiddam insinuandum, eandem sen-
 tentiam eleganter aperuit. Sic enim intelligitur, eosdem
 ipsos qui loquebantur fuisse facturos, ut lugentes jejuna-
 rent filii sponsi, quoniam ipsi essent sponsum occisuri. Quod
 autem dixit Matthæus « Lugere, » hoc Marcus et Lucas;
 « Jejunare »: quia et ille postea, « Tunc jejunabunt, » ait;
 non, Tunc lugebunt. Verum illo verbo significavit de
 tali jejunio Dominum locutum, quod pertinet ad humili-
 tatem tribulationis: ut illud alterum, quod pertinet ad
 gaudium mentis in spiritalia suspensæ, atque ob hoc alie-
 natæ quodam modo a corporalibus cibis, posterioribus
 similitudinibus Dominus significasse intelligatur, de panno
 novo et de vino novo, id ostendens quod animalibus atque
 carnalibus circa corpus occupatis, et ob hoc veterem

¹ Luc. v, 33.

adhuc sensum trahentibus, hoc genus jejunii non con-
 gruatur, quas similitudines et alii duo similiter explicarunt.
 Jam enim satis in promptu est, nihil esse contrarium, si
 quid alius dicit: quod alius prætermittit, seu verbi seu
 rei; dum vel ab eadem sententia non recedatur, vel quæ
 forte alia ponitur, alii non adversetur.

CAPUT XXVIII.

De Jäiri filia suscitata, et de hæmorrhöissa.

LXIV. SEQUITUR deinde Matthæus adhuc temporum
 ordinem servans: « Hæc illo loquente ad eos, ecce prin-
 » ceps unus accessit, et adorabat eum dicens: Filia mea
 » modo defuncta est, sed veni, impone manum tuam su-
 » per eam, et vivet, » etc. usque ad illud ubi ait, « Et
 » surrexit puella: Et exiit fama hæc in universam terram
 » illam ¹. » Dicunt hoc et alii duo, Marcus et Lucas;
 sed ab isto ordine jam recedunt. Alibi enim hoc recordan-
 tur atque inserunt, id est, eo loco ubi redit transfretando
 a regione Gerasenorum, post expulsa et in porcos permissa
 dæmonia. Nam hoc Marcus ita conjungit post illud apud
 Gerasenos factum: « Et cum transcendisset, inquit, Je-
 » sus in navi rursus trans fretum, convenit turba multa
 » ad illum: et erat circa mare. Et venit quidam de ar-
 » chisynagogis, nomine Jäirus, et videns eum procidit
 » ad pedes ejus ². » Ac per hoc intelligendum est, hoc
 quidem de archisynagogi filia factum esse, cum transcen-
 disset Jesus in navi rursus trans fretum: sed quanto post,
 non apparet. Nisi enim fuisset intervallum, non esset

¹ Matth. ix, 18-26. — ² Marc. v, 21-43.

quando fieret quod modo narravit Matthæus in convivio domus suæ : tanquam de alio quippe narravit , more Evangelistarum , quod de se ac domi suæ gestum erat : post quod factum nihil aliud continuo sequitur , quam hoc de archisynagogi filia. Sic enim ipse contextit , ut ipse transitus aperte indicet hoc consequenter narrari , quod et consequenter factum est. Quandoquidem cum superius commemorasset , quæ de panno novo et de vino novo Jesus dixerit , continuo subjecit , « Hæc illo loquente ad eos , ecce princeps unus accessit. » Ac per hoc si hæc illo loquente accessit , nihil aliud factorum dictorumque ejus interpositum est. In narratione autem Marci , patet locus , ubi interponi alia potuerunt , sicut jam ostendimus. Similiter et Lucas , cum post narratum apud Gerasenos miraculum transit ad narrandum de archisynagogi filia , non sic transit ut renitatur Matthæo , qui post illas de panno et vino similitudines hoc gestum esse demonstrat , dicendo , « Hæc illo loquente. » Iste quippe cum terminasset quod apud Gerasenos factum narraverat , hoc modo transiit in aliud : « Factum est autem , inquit , cum redisset Jesus , » excepit illum turba : erant enim omnes expectantes » eum. Et ecce vir cui nomen Jaïrus , et ipse princeps » synagogæ erat , et cecidit ad pedes Jesu¹ , » etc. Sic intelligitur , quod turba quidem illa continuo exceperit Dominum , quippe quem rediturum expectabat : quod vero adjunxit : « Et ecce vir cui nomen erat Jaïrus , » non continuo factum accipiendum est , sed prius illud de convivio publicanorum , sicut narrat Matthæus : cui rei sic conjungit hoc , ut non possit aliud factum consequenter intelligi.

LXV. In hac ergo narratione , quam nunc considerandam suscepimus , de illa quidem quæ fluxum sanguinis

¹ Luc. viii, 40-56.

patiebatur omnes isti tres Evangelistæ sine ulla quæstione concordant. Neque enim interest ad rei veritatem , quod ab alio aliquid tacitum , ab alio dicitur : nec quod Marcus dicit : « Quis tetigit vestimenta mea ? » et Lucas , « Quis » me tetigit ? » Alter enim dixit usitate , alter proprie , eandem tamen uterque sententiam. Nam usitatus dicimus , Conscindis me , quam , Conscindis vestimenta mea : cum tamen in aperto sit quid velimus intelligi.

LXVI. At vero cum Matthæus archisynagogum , non morituram , vel morientem , vel in extremo vitæ positam filiam suam narrat Domino nuntiasse , sed omnino defunctam ; illi autem duo , morti jam proximam , nondum tamen mortuam , usque adeo ut dicant venisse postea qui mortuam nuntiarent , et ob hoc jam non debere vexari magistrum , tanquam sic veniret , ut manum imponendo mori non sineret , non ut qui posset mortuam suscitare : considerandum est , ne repugnare videatur , et intelligendum brevitatis causa Matthæum hoc potius dicere voluisse , rogatum esse Dominum ut faceret quod eum fecisse manifestum est , ut scilicet mortuam suscitaret : attendit enim non verba patris de filia sua , sed quod est potissimum , voluntatem ; et talia verba posuit , qualis voluntas erat. Ita enim desperaverat , ut potius eam vellet reviviscere , non credens vivam posse inveniri , quam morientem reliquerat. Duo itaque posuerunt quid dixerit Jaïrus : Matthæus autem , quid voluerit atque cogitaverit. Utrumque ergo petatum est a Domino , ut vel morientem salvam faceret , vel mortuam suscitaret : sed cum instituisset Matthæus totum breviter dicere , hoc insinuavit patrem rogantem dixisse , quod et ipsum certum est voluisse , et Christum fecisse. Sane si illi duo vel quisquam eorum , patrem ipsum commemorasset dixisse , quod sui domo venientes dixerant , ut jam non convexaretur Jesus , quod

puella mortua fuisset, repugnarent ejus cogitationi verba quæ posuit Matthæus: nunc vero et illud suis nuntiantibus et prohibentibus ne jam magister veniret, non legitur quod ille consenserit. Ac per hoc et illud quod ei Dominus ait, « Noli timere, crede tantum, et salva erit¹, » non diffidentem reprehendit, sed credentem robustius confirmavit. Talis quippe in illo fides erat, qualis et in illo qui ait, « Credo, Domine, adjuva incredulitatem meam². »

LXVII. Quæ cum ita sint per hujusmodi Evangelistarum locutiones varias, sed non contrarias, rem plane utilissimam discimus, ut per necessariam, nihil in cujusque verbis nos debere inspicere, nisi voluntatem, cui debent verba servire; nec mentiri quemquam, si aliis verbis dixerit quid ille voluerit, cujus verba non dicit: ne miseri aucupes vocum, apicibus quodam modo litterarum putent ligandam esse veritatem; cum utique non in verbis tantum, sed etiam in cæteris omnibus signis animorum, non sit nisi ipse animus inquirendus.

LXVIII. Quod autem nonnulli codices habent secundum Matthæum, « Non enim mortua est mulier, sed » dormit, » cum eam Marcus et Lucas duodecim annorum puellam fuisse testentur; intelligas hebræo more locutum esse Matthæum. Nam et aliis Scripturarum locis hoc invenitur, non eas tantum quæ virum passæ fuerant, sed omnino foeminas etiam intactas atque integras, mulieres appellari: sicut de ipsa Eva scriptum est, « Formavit » eam in mulierem³: » et illud in libro Numerorum, ubi jubentur custodiri mulieres, quæ nescierunt cubile masculi, id est, virgines, ne interficiantur⁴, qua locutione etiam Paulus ipsum Christum ait factum ex muliere⁵. Hoc enim melius intelligimus, quam ut illam duodecim

¹ Luc. viii, 10. — ² Marc. ix, 23. — ³ Gen. ii, 22. — ⁴ Num. xxxi, 18. — ⁵ Gal. iv, 4.

annorum jam nuptam, vel virum expertam fuisse credamus.

CAPUT XXIX.

De duobus cæcis et muto dæmonio.

LXIX. SEQUITUR Matthæus, et dicit: « Et transeunte » inde Jesu, secuti sunt eum duo cæci clamantes, et dicentes: Miserere nostri, fili David, » et cætera, usque ad illud ubi ait, « Pharisei autem dicebant: In principe » dæmoniorum ejicit dæmones¹. » Hoc de duobus cæcis et de muto dæmonio solus Matthæus ponit. Illi enim duo cæci, de quibus et alii narrant², non sunt isti, sed tamen simile factum est: ita ut si Matthæus non etiam illius facti meminisset³, posset putari hoc, quod nunc narrat, dictum fuisse etiam ab aliis duobus. Quod commendare memoriæ diligenter debemus, esse quædam facta similia; quod probatur, cum idem ipse Evangelista utrumque commemorat: ut si quando talia singula apud singulos invenerimus, atque in eis contrarium, quod solvi non possit, occurrat nobis non hoc esse factum, sed aliud simile, vel similiter factum.

¹ Matth. ix, 27-34. — ² Marc. x, 46-52, et Luc. xviii, 35-43. — ³ Matth. xx, 29-34.